

Локшина О.
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України, Україна*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У СВІТІ

Глобалізаційні виклики сьогодення інтенсифікують трансформаційні процеси в освіті у світі у напрямі її адаптації до швидкозмінних потреб суспільств та індивідуумів. Трансформації відбуваються в аспекті осмислення таких дилем, як необхідність, з одного боку, задовольняти запити ринків праці, надаючи освітні послуги високої якості, а з іншого – розбудовувати суспільну злагоду, забезпечуючи рівний доступ до освіти. Платформою для таких трансформацій є баланс між взаємопроникненням культур і збереженням національної ідентичності. Додатковими чинниками є становлення економіки знань, що позиціонує освіту як продуктивний сектор економіки, встановлюючи нові вимоги до управління знаннями в освітній галузі; та поширення ІКТ. Останні слугують як засобом активізації процесів економічної, політичної та культурної глобалізації, так і чинником освітніх реформ.

Глобалізація спричиняє поступальну наднаціональну синхронізацію ключових параметрів освіти – цілей, організації, змісту, результатів навчання – у форматі універсальних тенденцій розвитку. До таких відносяться:

- масовизація середньої освіти за рахунок включення середньої школи та передшкільної підготовки до терміну обов’язкової освіти;
- подовження термінів навчання у середній школі, що впливає на подовження уніфікованих базових навчальних циклів, а також підвищення вікової планки, досягнувши якої молоді люди можуть свідомо обрати галузь фахової спеціалізації;
- створення множинності траєкторій між академічним та професійним напрямками підготовки;

– створення уніфікованих навчальних програм для галузей середньої та професійної освіти, розрахованих на 1–2 роки, на основі яких відбувається подальша спеціалізація у тій чи тій галузі професійної діяльності;

– трансформація навчання у школі та у закладах професійної підготовки в багатокомпонентну модель, завдяки чому учень може обрати власну траєкторію здобуття загальної середньої освіти у поєднанні з фаховою підготовкою;

– поєднання можливостей освітньої підготовки та практичної діяльності школярів завдяки урізноманітненню навчальних курсів, інтегрованому підходу до їх викладання;

Рамку такого розвитку формують полюс демократизації шкільної освіти через утвердження принципу соціальної справедливості та полюс підвищення її якості шляхом запровадження механізмів підзвітності та моніторингу.

На рівні початкової освіти з метою вирівнювання стартових умов дітей запроваджується передшкільна підготовка на базі дошкільних закладів. Відбувається процес поступової трансформації останніх років дошкільної підготовки у власне передшкільну. У більшості країн початкова освіта розглядається як передумова освіти впродовж життя і розбудови суспільства, що навчається. Розвиток основної школи на сучасному етапі орієнтований на забезпечення наступності між основною і старшою школою. Зближення за статусом та перспективами кар'єри для учнів різнотипних закладів середньої освіти, (основна школа), стало здобутком багатьох шкільних реформ другої половини ХХ ст. Розвиток старшої школи, яка у більшості країн класифікується як післябазова та післябов'язкова, характеризується структурною і змістовою інтеграцією загальної та професійно-технічної освіти шляхом функціональної комплементарності типів навчальних закладів.